

SYSTEMY EDUKACJI W EUROPIE – STAN OBECNY I PLANOWANE REFORMY

DANIA

2010

1. Populacja uczących się i język nauczania

W styczniu 2010 35,95% całej populacji Danii było w wieku między 0 a 29 lat.

W roku szkolnym 2008/09, 719 149 dzieci i młodzieży objęte było obowiązkowym kształceniem, na które składa się szkoła podstawowa i szkoła średnia pierwszego stopnia. Jest to 36.14% populacji w wieku 0-29 lat. Językiem nauczania jest język duński.

2. Administracja i finansowanie edukacji

W roku szkolnym 2008/09 81,62% uczniów objętych obowiązkiem szkolnym uczęszczało do publicznych szkół podstawowych i średnich I stopnia, natomiast 18,38% pozostałych uczęszczało do szkół prywatnych, w których ok. 85% budżetu stanowią środki przekazywane przez państwo.

Ustawodawstwo określa cele, ramową strukturę i sposób finansowania edukacji, a w niektórych wypadkach reguluje również sprawy związane z programami nauczania, egzaminami i zatrudnieniem. Ministerstwo Edukacji nadzoruje *Folkeskole* (ogólne kształcenie na poziomie szkoły podstawowej i średniej I stopnia) wspólnie z władzami lokalnymi.

W styczniu 2007 nastąpiła reforma struktury administracyjnej kraju. 14 dawnych hrabstw zostało zastąpionych przez 5 regionów, a część gmin uległa połączeniu i jest ich teraz 98. Po reformie instytucje edukacyjne poprzednio finansowane przez hrabstwa stały się samorządowymi instytucjami finansowanymi przez państwo. Odnosi się to do placówek zapewniających kształcenie ogólne na poziomie szkoły średniej II stopnia (*Gymnasium* i *Højere Forberedelseseksamen*), programów społecznych i zdrowotnych (SOSU), jak i ośrodków kształcenia dorosłych (VUC). Ministerstwo Edukacji jest odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe.

Szkolnictwo wyższe działa pod nadzorem Ministerstwa Edukacji, Ministerstwa Kultury i Ministerstwa Nauki, Technologii i Innowacji. To ostatnie jest odpowiedzialne za jednolite studia na poziomie wyższym i programy badawcze. Za krótkie i średnie cykle kształcenia na poziomie wyższym odpowiada Ministerstwo Edukacji.

Ministerstwo Kultury jest odpowiedzialne za szkolnictwo wyższe w zakresie architektury, projektowania, sztuk wizualnych, muzyki, filmu, teatru i tańca, jak i kierunki studiów oferowane przez Królewską Szkołę Bibliotekarstwa i Technologii Informacyjnej.

Duński system akredytacji jest oparty na Duńskiej Ustawie o Biurze Akredytacyjnym dla Szkolnictwa Wyższego, której wdrażanie jest obowiązkiem Ministerstwa Nauki, Technologii i Innowacji. Głównym celem ustawy jest stworzenie systemu mającego na uwadze zapewnianie i dokumentowanie jakości i praktycznego nastawienia szkolnictwa wyższego na duńskich uczelniach.

Zgodnie z Ustawą o Akredytacji, Rada Akredytacyjna to szczególna jednostka podejmująca decyzje na temat akredytacji wszystkich programów studiów na uczelniach wyższych. Decyzje są podejmowane na podstawie raportów akredytacyjnych sporządzonych przez operatorów akredytacji.

W Danii istnieje dwóch operatorów akredytacji, którzy przewodzą procesowi akredytacji i przygotowują raporty akredytacyjne które są podstawą dla decyzji Rady Akredytacyjnej:

1. Dla uniwersyteckich programów studiów, które podlegają Ministerstwu Nauki, raporty akredytacyjne przygotowuje ACE Dania.

2. Dla uczelnianych programów studiów w obszarach nadzorowanych przez Ministerstwo Edukacji i Ministerstwo Kultury, raporty akredytacyjne przygotowuje Duński Instytut Ewaluacji (EVA).

Duński Instytut Ewaluacji (EVA) przeprowadza ocenę nauczania na wszystkich poziomach kształcenia. Instytut jest samorządną instytucją, która przeprowadza oceny zarówno z własnej inicjatywy jak i na zlecenie rządu, ministerstw i komitetów doradczych, a także władz lokalnych i placówek edukacyjnych. Ewaluacje obejmują zarówno publiczne placówki edukacyjne, jak i te prywatne, które otrzymują dofinansowanie z budżetu państwa.

Rada dla Ewaluacji i Rozwoju Jakości Kształcenia na Poziomie Szkoły Podstawowej i Średniej I Stopnia została utworzona przez Ministerstwo Edukacji z dniem 1 września 2006. Celem ustanowienia Rady było usprawnienie ewaluacji i poprawy jakości w Folkeskole. Wraz Radą powstało Biuro dla Ewaluacji i Rozwoju Jakości Kształcenia na Poziomie Szkoły Podstawowej i Średniej I Stopnia. Zadaniem biura było wprowadzenie ogólnokrajowych testów w Folkeskole i nadzorowanie gmin, które zostały zobowiązane do tworzenia rocznych raportów jakościowych. Każdego roku Rada musi złożyć raport w Ministerstwie Edukacji. Raport powinien zawierać streszczenie działań Rady wraz z sugestiami poprawienia jakości pracy Folkeskole.

Lokalne władze w Danii muszą publikować roczny raport jakościowy, który opisuje nauczanie w gminie, poziom nauczania w szkołach i kroki poczynione przez lokalne władze w celu ewaluacji jakości pracy szkoły. Sprawozdanie powinno zawierać także wnioski i ewentualne zmiany wprowadzone na podstawie wyników ostatniego raportu. Zadaniem Biura dla Ewaluacji i Rozwoju Jakości Kształcenia na Poziomie Szkoły Podstawowej i Średniej I Stopnia jest informować, oceniać i doradzać Ministerstwu Edukacji w sprawie poziomu nauczania i rozwoju pedagogicznego w Folkeskole wraz z wydajnością procesu dydaktycznego.

3. Edukacja przedszkolna

<i>Vuggestue</i> (żłobek dzienny)	0-3 lat
<i>Børnehave</i> (przedszkole)	3-7 lat

Istnieją cztery różne rodzaje placówek przedszkolnych: żłobki dzienne (dla dzieci w wieku do 3 lat), przedszkola (3-7 lat) oraz zintegrowane placówki (*Aldersintegrerede institutioner*), do których uczęszczają dzieci w wieku od 3 miesięcy do 14 lat. Edukacja przedszkolna jest nieobowiązkowa i nie jest częścią systemu edukacji (poza *Børnehaveklasse*).

Żłobki, przedszkola, inne ośrodki opieki dziennej i klasy przedszkolne są finansowane przez władze lokalne z funduszy przyznawanych przez państwo. Rodzice wnoszą miesięczną opłatę za miejsce w ośrodku opieki dziennej, żłobku czy przedszkolu. Opłata ta jest wyliczana w oparciu o dochód w rodzinie dziecka.

4. Kształcenie obowiązkowe

a) Etapy

<i>Børnehaveklasse</i> (obowiązkowa klasa zerowa)	6-7 lat
<i>Folkeskole</i> (Szkoła podstawowa i średnia I stopnia)	Wiek: 7-16/17 lat

Od sierpnia 2009, uczęszczanie do klasy zerowej stało się obowiązkowe dla wszystkich uczniów i w związku z tym okres nauki obowiązkowej wynosi obecnie 10 lat, najczęściej dla dzieci w wieku od 6-go do 16-go roku życia. Większość *Folkeskole* oferuje także nieobowiązkowy 11-ty rok (X klasa).

Obowiązkowe jest kształcenie, a nie szkoła jako taka. W związku z tym nauczanie nie musi mieć miejsca w placówkach publicznych, ale może odbywać się zarówno w szkołach prywatnych, jak i w domu – tak długo, jak program nauczania jest zgodny z wymaganiami w szkołach publicznych.

b) Kryteria przyjęć

Dzieci rozpoczynają kształcenie obowiązkowe w sierpniu tego roku kalendarzowego, w którym przypadają ich szóste urodziny. Rodzice mogą wybrać dowolną szkołę na terenie swojej gminy. Kształcenie w *Folkeskole* jest bezpłatne, a szkoły prywatne pobierają czesne w różnej wysokości.

c) Dzienny/tygodniowy/roczny wymiar zajęć

Rok szkolny rozpoczyna się w sierpniu i kończy w czerwcu. Szkoły są czynne pięć dni w tygodniu. Lekcja trwa na ogół 45 minut, ale gminy mogą zmienić czas jej trwania. Minimalny roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi 600 godzin (w klasie zerowej oraz klasach I i II), 660 godzin (w klasach III-IX) i 840 godzin w X klasie *Folkeskole*. Władze lokalne decydują o liczbie lekcji w *Folkeskole* opierając się o wytyczne ustanowione przez Ministerstwo Edukacji.

d) Wielkość klas/podział uczniów na klasy

Klasy mogą liczyć maksymalnie 28 uczniów. W roku szkolnym 2008/09, średnia liczba uczniów w klasie w *Folkeskole* wynosiła 20.1

Uczniów dzieli się na klasy według wieku. We wszystkich klasach *Folkeskole* lekcje prowadzą nauczyciele przedmiotu.

e) Programy i treści nauczania

Ministerstwo Edukacji określa ogólne cele programów nauczania oraz dodatkowe wytyczne do ich realizacji. Program nauczania składa się z trzech następujących bloków przedmiotowych: przedmioty humanistyczne, przedmioty praktyczne/artystyczne oraz nauki ścisłe. Przedmioty humanistyczne obejmują: język duński (we wszystkich klasach), język angielski (w klasach III-IX) religię chrześcijańską (we wszystkich klasach z wyjątkiem klasy, w której uczniowie przygotowują się do bierzmowania), historię (w klasach III-IX), wiedzę o społeczeństwie (w klasach VIII i IX). Blok przedmiotów praktycznych/artystycznych tworzą: wychowanie fizyczne (we wszystkich klasach), wychowanie muzyczne (w klasach I-VI), wychowanie plastyczne (w klasach I-V), projektowanie tkanin, obróbka drewna/metalu i zajęcia z gospodarstwa domowego (w klasach IV-VII – w jednej lub kilku klasach). Z kolei blok nauk ścisłych składa się z matematyki (we wszystkich klasach), nauki i techniki (w klasach I-VI), geografii (w klasach VII-IX), biologii (w klasach VII-IX) oraz fizyki/chemii (w klasach VII-IX). Nauka drugiego języka obcego jest obowiązkowa w klasach VII-IX. Szkoły są zobowiązane oferować naukę języka niemieckiego jako drugiego języka obcego, ale mogą także umożliwić uczniom wybór między niemieckim a francuskim. Począwszy od wieku 13 lat, uczniowie mają do wyboru szereg przedmiotów fakultatywnych. W grupach o różnym poziomie zdolności nauczyciele muszą dostosować kształcenie do indywidualnych potrzeb wszystkich uczniów. W związku z tym prowadzi się nauczanie zindywidualizowane, które jest podstawową regułą w kształceniu na poziomie szkoły podstawowej i średniej I stopnia. W *Folkeskole* nie istnieje lista zalecanych podręczników.

f) Ocena, promocja i kwalifikacje

W IX klasie uczniowie obowiązkowo przystępują do egzaminów końcowych z siedmiu przedmiotów. Pięć z nich jest obowiązkowe dla wszystkich uczniów: pisemny i ustny egzamin z języka duńskiego, pisemny egzamin z matematyki i ustne egzaminy z języka angielskiego i fizyki/chemii. Ponadto uczniowie muszą zdawać egzaminy z dwóch dodatkowych przedmiotów wyznaczonych drogą losowania. Pierwszy z nich musi być jednym z przedmiotów humanistycznych, w skład których wchodzi język angielski, drugi język obcy, historia, wiedza o społeczeństwie i religia chrześcijańska. Drugi przedmiot losowany jest spośród nauk przyrodniczych, w skład których wchodzi geografia i biologia. Ministerstwo Edukacji przygotowuje egzaminy pisemne podczas gdy nauczyciele przeprowadzają egzaminy ustne.

Przez cały okres kształcenia w *Folkeskole* prowadzi się ocenę ciągłą, a promocja do następnej klasy odbywa się automatycznie. W klasach I-VII rodzicom przekazuje się co najmniej dwa razy w roku ogólne informacje (bez ocen) o postępach uczniów w nauce poszczególnych przedmiotów. Od roku szkolnego 2006/07 szkoły mają obowiązek wprowadzać indywidualne plany kształcenia uczniów (elevationer) dla wszystkich poziomów nauczania. Celem jest wzmocnienie systemu oceny ciągłej i poprawa wyników nauki każdego z uczniów. W ramach tego projektu uczniowie (i ich rodzice) otrzymują regularnie podsumowanie pisemne opisujące w szerokim zakresie wyniki uczenia i obszary nauki, które ten musi nadrobić. Od VIII klasy z tych przedmiotów, z których można zdawać egzamin na zakończenie nauki w szkole, wystawia się oceny. Wszyscy uczniowie otrzymują świadectwo ukończenia szkoły z wymienionymi wszystkimi przedmiotami, z ocenami za pracę w ciągu roku oraz wynikami egzaminów.

5. Szkolnictwo średnie II stopnia

a) Rodzaje kształcenia

Kształcenie ogólne na poziomie szkół średnich II stopnia <i>Gymnasium</i> – STX (3-letnia szkoła o orientacji akademickiej, kończąca się egzaminem, który umożliwia rozpoczęcie nauki na wyższej uczelni)	16-19 lat
<i>Højere Forberedelseseksamen</i> – HF (Szkoła średnia II stopnia przygotowująca do egzaminu. 2-letnia szkoła o orientacji akademickiej, następująca po X klasie <i>Folkeskole</i> , kończąca się egzaminem, który umożliwia rozpoczęcie nauki na wyższej uczelni)	16 i więcej lat
<i>Højere handelseksamen</i> – HHX (Handlowa szkoła średnia II stopnia. 3-letnia szkoła nauczania handlowego i ogólnego, kończąca się egzaminem, który umożliwia rozpoczęcie nauki na wyższej uczelni)	16-19 lat
<i>Højere teknisk eksamen</i> – HTX (Szkoła średnia II stopnia o orientacji technicznej. 3-letnia szkoła nauczania technicznego i ogólnego, kończąca się egzaminem, który umożliwia rozpoczęcie nauki na wyższej uczelni)	16-19 lat
Kształcenie zawodowe na poziomie szkół średnich II stopnia Kształcenie i szkolenie zawodowe (EUD)	16-19 lat

W sierpniu 2005 roku ukończona została gruntowna reforma kształcenia na poziomie szkół średnich II stopnia (*Gymnasium*, HHX i HTX). Najważniejszą innowacją jest wdrożenie okresu wprowadzającego, takiego samego dla wszystkich studentów we wszystkich programach kształcenia ogólnego na poziomie szkół średnich II stopnia. W okresie wprowadzającym uczniowie nauczani są w zakresie nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych. Na koniec tego okresu wszyscy uczniowie wybierają swoją specjalność, to jest przedmioty na których się koncentrują w ramach ustalonych wcześniej zestawów i kombinacji.

Kształcenie i szkolenie zawodowe to połączenie edukacji w zakresie ogólnym i zawodowym. Nauka odbywa się w zawodowym kolegium oferującym szkolenie praktyczne.

b) Kryteria przyjęć

Uczniowie w momencie, gdy mogą zostać przyjęci do *gymnasium* mają zazwyczaj 16 lub więcej lat i ukończone dziewięć lat kształcenia obowiązkowego. *Folkeskole*, którą ukończył dany uczeń, może jednak przedstawić *gymnasium* zalecenie, by uczeń ten przystąpił do sprawdzianu wstępnego. Dzieje się tak jeśli *Folkeskole* nie jest pewna, czy uczeń jest emocjonalnie bądź akademicko gotowy na *gymnasium*. Kształcenie jest bezpłatne.

c) Programy i treści nauczania

Departament Ogólnokształcących Szkół Średnich II Stopnia w Ministerstwie Edukacji wydaje przepisy dotyczące programów nauczania w *gymnasium* i HF, natomiast nauczyciele sami wybierają podręczniki i metody kształcenia. W *gymnasium* prowadzi się kształcenie o dwóch „profilach”: humanistycznym i matematycznym. Przedmioty podstawowe na różnych etapach trzyletniego cyklu kształcenia obejmują język duński, język angielski i drugi język obcy, nauki ścisłe, historię, wiedzę o społeczeństwie, edukację religijną, sztukę, studia klasycystyczne i wychowanie fizyczne.

Programy nauczania w ramach kształcenia zawodowego są opracowywane przez same szkoły i komitety branżowe i obejmują przedmioty podstawowe, przedmioty fakultatywne oraz przedmioty specjalizacyjne. Od roku szkolnego 2008/09 wprowadzona została nowa struktura dla duńskiego kształcenia zawodowego. Reforma obejmuje między innymi podział programów nauczania na 12 głównych obszarów, nowe plany działania i cele nauki. Celem reformy jest redukcja odsetka uczniów

przedwcześnie kończących edukację i zachęcenie większej ilości młodych ludzi do zdobywania kształcenia ponadobowiązkowego.

d) Ocena, promocja i kwalifikacje

Końcowe egzaminy w *gymnasium* zdaje się z co najmniej dziesięciu przedmiotów. Egzaminy pisemne przygotowuje Departament Ogólnokształcących Szkół Średnich II Stopnia w Ministerstwie Edukacji, a prace pisemne oceniają egzaminatorzy z zewnątrz, powoływani przez Ministerstwo Edukacji. Oceny końcowe wystawia się również na podstawie obszernej pracy pisemnej. Uczniowie otrzymują świadectwo zawierające oceny z egzaminów oraz oceny za pracę w ciągu roku szkolnego. Promocja odbywa się automatycznie pod warunkiem, że uczeń przerobił przewidziany materiał, uczęszczał na wszystkie zajęcia i przystąpił do egzaminów. Uczniowie mogą powtarzać klasę. Kształcenie zawodowe kończy się egzaminem, a w ocenach końcowych uwzględnia się zarówno oceny z egzaminów ustnych, jak i pisemnych.

Od 1 sierpnia 2006 roku dla programów kształcenia ogólnego na poziomie szkół średnich II stopnia w miejsce starej, 13-punktowej skali oceniania została wprowadzona nowa skala składająca się z siedmiu ocen – od 3 do 12. Od 1 sierpnia 2007 skala ta została wprowadzona dla wszystkich poziomów edukacji. Głównym celem wprowadzenia nowej skali jest ułatwienie umiędzynarodowienia ocen – jest ona łatwo porównywalna ze skalą ECTS. Nowa skala oceniania składa się z 7 szczegółowych ocen od wspaniały (12 punktów) do nieakceptowalny (3).

6. Szkolnictwo wyższe

a) Rodzaje uczelni

W Danii kształcenie wyższe oferują 4 typy uczelni:

Wyższe szkoły zawodowe (*Erhvervsakademier*) oferują akademickie programy zawodowe w wymiarze 90-150 ECTS w obszarach takich, jak biznes, technologia czy IT. Nauka na tych uczelniach zakłada połączenie wiedzy teoretycznej z praktyczną, nabywaną podczas praktyk zawodowych.

Ukończenie kursu upoważnia studentów do przyjęcia na studia I stopnia. Posiadacze dyplomu akademickiego kursu zawodowego mogą otrzymać zawodowy tytuł licencjata w tym samym obszarze nauki kończąc program uzupełniający w wymiarze 90 ECTS.

Kolegia uniwersyteckie/kolegia wyspecjalizowane (*Mellemlange Videregående Uddannelser*) oferują zawodowe programy licencjackie w wymiarze 180-240 ECTS w obszarach takich jak biznes, edukacja, inżynieria i pielęgniarstwo. Programy te łączą wiedzę teoretyczną z praktyką i zawierają okres praktyki zawodowej w wymiarze co najmniej 30 ECTS.

Uniwersytety (*Lange Videregående Uddannelser*) oferują programy studiów oparte na badaniach na wszystkich trzech stopniach (do studiów doktoranckich). Tytuł licencjata (BSc/BA) jest nadawany po ukończeniu studiów w wymiarze 180 ECTS. Pozwala on na rozpoczęcie kariery zawodowej i podjęcie studiów II stopnia. Większość studentów decyduje się kontynuować studia w wymiarze 120 ECTS w celu otrzymania tytułu magistra (MSc/MA). Zawierają one zwykle jeden lub dwa główne obszary z wcześniejszego etapu studiów. Wymagana jest niezależna działalność badawcza i praca magisterska w wymiarze co najmniej 30 ECTS. Programy magisterskie przygotowują studentów do kariery zawodowej i pracy naukowej. Studia doktoranckie składają się z badań, uczestnictwa w zajęciach badawczych, nauczania i publicznej obrony pracy. Wymiar punktowy tego etapu studiów to 180 ECTS.

W roku 2007 znacząca część uczelni uległa połączeniu, tym samym redukując ogólną liczbę uniwersytetów do ośmiu. Na przykład Królewska Szkoła Weterynarii i Rolnictwa jest teraz częścią Uniwersytetu Kopenhaskiego, a Duńska Szkoła Edukacji połączyła się z Uniwersytetem Aarhus. Celem tych reform było stworzenie nowych, silniejszych uniwersytetów z lepszą ofertą, wpisujących się w rządową strategię globalizacyjną. Dodatkowo utworzone zostały trzy nowe, duże rządowe ośrodki badawcze.

Uczelnie na poziomie uniwersyteckim – część uczelni poziomu uniwersyteckiego działa pod egidą duńskiego Ministerstwa Kultury. Oferują one studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia w obszarach przedmiotowych takich, jak architektura, projektowanie, sztuki piękne i sceniczne.

b) Warunki wstępu

Ogólny wymóg wstępu na wyższe uczelnie to zdanie jednego z egzaminów na zakończenie szkoły średniej II stopnia: STX, HF, HHX lub HTX. Również wiele spośród 3 do 4-letnich programów kształcenia i szkolenia zawodowego może oferować wstęp na wyższe studia zawodowe. Rekrutacja

może także opierać się na szczegółowych wymogach takich jak specyficzna kombinacja przedmiotów w szkole średniej II stopnia czy pewna średnia ocen.

Od roku akademickiego 2008/09 funkcjonuje nowe prawo upoważniające duńskich studentów do stypendium na pokrycie kosztów rekrutacyjnych i czesnego na zagranicznych uniwersytetach przez okres do dwóch lat . Aby otrzymać to stypendium, program studiów na zagranicznej uczelni musi zostać uprzednio zaaprobowany.

c) Kwalifikacje

Po ukończeniu studiów zawodowych, trwających od roku do 4 lat, studenci otrzymują dyplom. Istnieje szereg programów (zawodowych) studiów średniego cyklu, które trwają 3 lub 4 lata i prowadzą do specjalistycznych kwalifikacji w określonych zawodach. W ramach reformy studiów uniwersyteckich, na wszystkich kierunkach wprowadzono strukturę 3+2+3, obejmującą 3-letnie studia licencjackie, 2-letnie studia magisterskie i 3-letnie studia doktoranckie.

7. Kształcenie specjalne

Uczniowie mający specjalne potrzeby edukacyjne kształcą się na ogół w szkołach ogólnodostępnych zgodnie z zasadą zróżnicowanego nauczania. W związku z tym integracja jest głównym kryterium organizacyjnym.

W roku szkolnym 2006/07 2,2% uczniów szkół podstawowych i średnich I stopnia otrzymało specjalne edukacyjne wsparcie w ramach *Folkeskole*, podczas gdy 0,8% uczniów uczęszczało do szkół specjalnych, przez co byli wyłączeni z kształcenia w szkole ogólnodostępnej. Jeśli przypuszcza się, że uczeń nie jest w stanie korzystać z kształcenia w szkole ogólnodostępnej, rekomendowana jest ocena pedagogiczno-psychologiczna. Na podstawie tej oceny szkoła, władze lokalne i rodzice ucznia decydują, jaki rodzaj wsparcia edukacyjnego jest mu potrzebny.

8. Nauczyciele

Nauczyciele przedszkolni są absolwentami zawodowych studiów licencjackich na kierunku Edukacja Społeczna, które trwają 3,5 roku (210 ECTS). Nauczyciele *Folkeskole* kończą czteroletnie zawodowe studia licencjackie na kierunku Edukacja dla nauczycieli szkół podstawowych i średnich I stopnia (240 ECTS, ISCED 5A). Oba kierunki są prowadzone przez Kolegium Uniwersyteckie. Zgodnie z reformą kierunków upoważniających do nauczania w szkołach podstawowych i średnich I stopnia (*Folkeskole*), która weszła w życie od roku akademickiego 2007/08, liczba głównych przedmiotów została zredukowana z czterech do dwóch bądź trzech. Reforma zakłada również większy nacisk na kształcenie w zakresie nauk ścisłych i na szkolenie dydaktyczne. Podniesione zostały wymogi przyjęcia na te kierunki a obecność na pierwszym roku stała się obowiązkowa.

Nauczyciele *gymnasium* specjalizują się w jednym bądź większej liczbie przedmiotów, są absolwentami studiów magisterskich i przechodzą specjalny podyplomowy kurs pedagogiczny (*pædagogikum*). Kurs ma miejsce równoległe z rozpoczęciem nauczania, a jego ukończenie trwa jeden rok.

Nauczyciele kolegiów zawodowych muszą mieć kwalifikacje nauczycielskie z jednego bądź większej liczby przedmiotów. Kompetencja przedmiotowa wymaga ukończenia studiów magisterskich albo kolegium zawodowego, uniwersytetu czy kolegium inżynierskiego wraz z późniejszym odpowiednim doświadczeniem zawodowym. Nauczyciele przedmiotów zawodowych muszą mieć dwa lata odpowiedniego doświadczenia zawodowego. Wszyscy nauczyciele kolegiów zawodowych kończą szkolenie w specjalistycznym instytucie w dwa lata od mianowania.

Nauczyciele w przedszkolach, *Folkeskole*, *gymnasium* i kolegiach zawodowych są zatrudnieni na podstawie kontaktu grupowego, wielu z nich na warunkach podobnych do urzędników państwowych.

9. Aktualne reformy i priorytety w dziedzinie edukacji

A – Trwające reformy i debaty w dziedzinie edukacji związane z ramą strategii 'ET 2020'

1. Wdrażanie programów mobilności i uczenia się przez całe życie

- Strategie uczenia się przez całe życie

Wzmocnienie systemu akredytacji kształcenia wyższego w związku z zapewnianiem wysokiej jakości kształcenia na poszczególnych kierunkach odbyło się w ramach: Ustawy o Uniwersytetach (LBK 754,2010) i Ustawy o Akredytacji (LOV 294, 2007). Opisują one ramy dla wewnętrznych ocen jakości dla uniwersytetów, jak i zewnętrznych ocen jakości prowadzonych przez Instytucję Akredytacyjną ACE Dania. Instytucja ta została założona w 2007 roku i jest odpowiedzialna za akredytację kształcenia na wszystkich nowych i istniejących kierunkach uniwersytetów w Danii.

Każdy uniwersytet jest odpowiedzialny za wewnętrzną ocenę jakości. Uczelnie podeszły do tego zadania na różne sposoby, na przykład poprzez trójdzelną strukturę z uwzględnieniem jakości organizacyjnej polityki tworzenia programów kształcenia oraz dokumentacji i oceny związanej z zapewnianiem jakości; próbują też utworzyć kulturę jakości akademickiej opartą o dialog i dzielenie się wiedzą czy ambicję ścisłego zakotwiczenia ewaluacji w programach i istniejących strukturach.

- Europejskie Ramy Kwalifikacji

Dania jest w trakcie procesu łączenia duńskich krajowych ram kwalifikacji z EQF. Za tę procedurę odpowiedzialna jest grupa robocza, w której skład wchodzi przedstawiciele czterech ministerstw i wiele osób związanych z duńskim systemem edukacji. Duńskie ramy kwalifikacji opierają się na obecnym systemie edukacji, jego kwalifikacjach, opisach i kryteriach przyjęć. Ramy kwalifikacji składają się z opisów poszczególnych poziomów nauczania i przeglądzie możliwych do zdobycia dyplomów i stopni wraz z ich opisem. Głównymi wytycznymi użytymi do stworzenia ram kwalifikacji są kryteria wstępu, wyniki nauki i wiedza, a także umiejętności oraz kompetencje uczniów i studentów (<http://www.uvm.dk/dkll-intro>).

- Rozszerzenie mobilności w uczeniu się

Ministerstwo Kultury kończy obecnie dogłębne badanie poziomu umiędzynarodowienia programów kształcenia, badań i rozwoju artystycznego.

Wiele rozwiązań mających na celu promocję internacjonalizacji zostało już w Danii wdrożonych, na przykład zagraniczne wyjazdy na stypendia w czasie trwania nauki w okresie 2010-2012, stypendia dla zdolnych uczniów z zagranicy, a także opublikowana w 2009 roku strategia umiędzynarodowienia. Skupia się ona na zwiększonej mobilności zawodowych programów akademickich i zawodowych studiów licencjackich. Ponadto, prowadzony jest projekt Grib Verden (Złap świat), który jest skierowany do duńskich studentów rozważających studia za granicą i strona <http://studyindenmark.dk>, która ma na celu zwiększenie liczby studentów przyjeżdżających do Danii w ramach różnych form mobilności.

2. Podnoszenie jakości i wydajności edukacji i szkoleń

- Nauka języków

Dokładne informacje nie są dostępne.

- Rozwój zawodowy nauczycieli i trenerów

Ministerstwo Edukacji uruchomiło kampanię rekrutacyjną mającą na celu zachęcenie uczniów do podjęcia studiów na kierunkach nauczycielskich (<http://www.bliv-laerer.dk/>).

Podjęte zostały także wysiłki na poziomie kształcenia podstawowego mające na celu rozwój akademicki nauczania i podwyższenie poziomu rekrutacji do zawodów nauczycielskich.

Opracowywany został również bardziej przejrzysty zasób programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli szkoły podstawowej.

W końcu, zwiększyły się możliwości kształcenia doradców zawodowych dla kierunków studiów licencjackich związanych z edukacją społeczną.

- Zarządzanie i finanse

Przygotowane zostały kontrakty rozwojowe między Ministerstwem Edukacji i wszystkimi wyższymi szkołami zawodowymi. Kontrakty te określają cele placówek na okres 2010-2012.

- Podstawowe umiejętności z zakresu czytania, matematyki i nauk ścisłych

Oficjalnym celem duńskiego rządu jest, by w roku 2020 Dania znalazła się wśród pięciu państw najlepiej wypadających w rankingu badań PISA. Głównym założeniem jest zmniejszenie liczby uczniów kształcenia obowiązkowego słabo radzących sobie z czytaniem, matematyką czy naukami ścisłymi. W skład strategii wchodzi, między innymi, oferta skierowana dla dzieci, które mają problemy z czytaniem na zakończenie drugiej klasy szkoły podstawowej.

- „New Skills for New Jobs” (Nowe Umiejętności dla nowych Zawodów)

Absolwenci mogą skorzystać z możliwości dalszego kształcenia i szkoleń w celu poszerzenia swoich kompetencji i zakresu umiejętności. Ma to na celu lepsze dostosowanie nowych absolwentów do rynku pracy i zmniejszenie ryzyka bezrobocia po ukończeniu nauki.

3. Promowanie sprawiedliwości, spójności społecznej i aktywnego obywatelstwa

- Uczniowie przedwcześnie kończący edukację

Dokładne informacje nie są dostępne.

- Edukacja przedszkolna

Dokładne informacje nie są dostępne.

- Migranci

Dokładne informacje nie są dostępne.

- Uczniowie ze specjalnymi potrzebami

Na mocy porozumienia między gminami na rok 2011 rząd Danii i władze lokalne zgodziły się działać na rzecz większego włączenia uczniów ze specjalnymi potrzebami do głównego nurtu *Folkeskole*. Porozumienie to opiera się na analizie kształcenia pod kątem specjalnych potrzeb w *Folkeskole*.

4. Rozwijanie kreatywności i innowacji, włącznie z przedsiębiorczością, na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń

- Przekrojowe kompetencje kluczowe

Dokładne informacje nie są dostępne.

- Instytucje przyjazne innowacjom

Fundacja dla duńskiej przedsiębiorczości wspiera promocję przedsiębiorczości w procesie kształcenia.

- Partnerstwo

Dokładne informacje nie są dostępne.

B - Inne ważne trwające reformy i debaty w dziedzinie edukacji na poziomie krajowym

W roku szkolnym 2006/07 miały zostać wprowadzone obowiązkowe ogólnokrajowe testy dla uczniów szkół podstawowych i średnich I stopnia (*Folkeskole*). W różnych latach testy są różne, przeprowadza się je na poziomach od 2-giej do 9-tej klasy. Podstawowym celem testów ogólnokrajowych jest położenie większego nacisku na naukę przedmiotów ścisłych i ocena kultury w *Folkeskole*. Testy mają monitorować jakość systemu edukacji i często służą jako narzędzie pedagogiczne pomagające nauczycielom w ich pracy. Jednak w styczniu 2008 zdecydowano przesunąć testy, które miały zostać przeprowadzone wiosną 2008. Zamiast tego Ministerstwo Edukacji we współpracy ze znaczącą liczbą szkół (do 900) zdecydowało pracować nad polepszeniem i zapewnieniem wysokiej jakości testów na następny rok szkolny. Według planu testy obowiązkowe wprowadzone zostaną w styczniu 2011. Więcej informacji znaleźć można na stronie:

<http://skolestyrelsen.dk/skolen/de%20nationale%20test.aspx>

W nowym roku szkolnym, rozpoczynającym się w sierpniu 2010, w szkołach średnich II stopnia uruchomiony został nowy program – EUX (*eksamen i forbindelse med en erhvervsuddannelse*). Jest to program zawodowy połączony z egzaminem na koniec szkoły średniej II stopnia umożliwiającym podjęcie kształcenia na wyższych uczelniach. Ta nowa inicjatywa jest sposobem na nawiązanie bliższej współpracy między sektorami kształcenia ogólnego i zawodowego. Więcej informacji znaleźć można na stronie:

<https://www.borger.dk/lovgivning/hoeringsportalen/sider/fakta.aspx?hpid=2146001401>

Opracowanie: Duńskie Biuro Eurydice

Bardziej szczegółowe informacje o systemach edukacji w Europie znaleźć można w bazie danych EURYDICE o nazwie EURYBASE: (http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurybase_en)

Informacje w bazie dostępne są w języku angielskim.

Ostatnia aktualizacja: 2010